

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ સ્થિત ગુજરાત હાઈકોર્ટ સમક્ષ

આર/ ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૨૭૪/૨૦૦૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ અનંત એસ. દવે

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ બી.એન. કારિયા

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાવારપત્રોના રિપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે?	
૨.	રિપોર્ટ્સને સંદર્ભિત કરવાં કે નહિ?	
૩.	શું લોર્ડશીપ ચુકાદાની સુવાચ્ય નકલ જોવાં ઇચ્છે છે?	
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન કે તેનાં હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમ સબબ કોઈ મહત્વપૂર્ણ કાયદાકીય પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	

=====

ગુજરાત રાજ્ય અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

બીપીનભાઈ નાનાલાલ જાની અને ૭ અન્યો સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં.૧ – રાજ્ય વતી શ્રી ઋત્વિજ ઓઝા, એ.પી.પી.
સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં.૧ – ૪ વતી શ્રી દિગંત એમ. પોપટ,
એડવોકેટ
સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં.૧ – ૪ વતી શ્રી મનોજ એમ. પોપટ,
એડવોકેટ
સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં.૬ વતી શ્રી નિશાંત લાલકીયા, એડવોકેટ
સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૫, ૭ અને ૮ વતી શ્રી તુલસી આર.
સવાણી, એડવોકેટ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ અનંત એસ. દવે

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ બી.એન. કારિયા

તારીખ : ૨૮ સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૬

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ બી.એન. કારિયા દ્વારા જાહેર)

કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૮ [૧] (૩) હેઠળ
આ ક્રિમિનલ અપીલ રજૂ કરીને, ગુજરાત રાજ્ય, સેશન્સ કેસ નં. ૧૩૮/૨૦૦૨
માં આંક ૧૧૫ હેઠળ વિદ્વાન પ્રિસાઇડિંગ ઓફિસર, જથા ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ, સુરત
દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૮ સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૫ ના નિર્દોષ
છુટકારાના હુકમ સામે અપીલમાં આવ્યું છે.

૨. ફરિયાદપક્ષ કેસની ટૂંકી હકીકતો એ છે કે, મૂળ ગામ નાવડા, તાલુકો
ધંધૂકા, જિલ્લો અમદાવાદની નિવાસી એવી ફિજીદી, તેના પતિ અને પરિવારના
અન્ય સભ્યો સાથે સુરત શહેરના સ્થાનિક વિસ્તાર કતારગામ ખાતે રહેતી હતી,
તે સમયે તેની આશરે ૧૫-૧૬ વર્ષની નાની બહેન પણ હીરાના કારખાનામાં

કામ કરતી હતી, જ્યાં તેને નોકરીએ રાખવામાં આવી હતી. ફિઝ્યુટીને આરોપી નં. ૧ ના ખરાબ ઈરાદા વિશે ખબર પડી, અને તેથી, તેણે પીડિતાને તે યુનિટમાંથી પાછી ખેંચી લીધી અને તેને બીજા યુનિટમાં મોકલી આપી. તારીખ ૨૫ માર્ચ ૨૦૦૦ ના રોજ, પીડિતા કામ માટે યુનિટમાં ગઈ હતી અને બપોરે ૧૨ વાગ્યે જમવા માટે ઘરે પાછી આવી હતી, અને ત્યારપછી, બપોરે આશરે ૨ વાગ્યે, તે કામ માટે ફરી યુનિટમાં ગઈ હતી. જોકે, બપોરે આશરે ૨:૪૫ વાગ્યે, જે યુનિટમાં પીડિતા નોકરી કરતી હતી તેના માલિકે ફિઝ્યુટીને ફોન કરીને જમવાના સમય પછી પીડિતાની ગેરહાજરી અંગે જાણ કરી હતી. સંદેશો મળતાં જ, ફિઝ્યુટી યુનિટમાં ગઈ અને આસપાસના વિસ્તારમાં પીડિતાની શોધખોળ કરી, પરંતુ તે તેની કોઈ ભાળ મેળવી શકી નહીં. તેથી, તે સમજી ગઈ કે આરોપી નં. ૧ એ તેના ખરાબ ઈરાદાને પૂર્ણ કરવાના હેતુથી અને પીડિતા સાથે લગ્ન કરવાના હેતુથી તેને ભગાડી દીધી છે. ત્યારબાદ, ફિઝ્યુટીએ તારીખ ૨૮ માર્ચ ૨૦૦૦ ના રોજ કતારગામ પોલીસ સ્ટેશનમાં આરોપી સામે પીડિતાના જન્મ પ્રમાણપત્રની ઝેરોક્ષ નકલ સાથે ફિઝ્યુટ નોંધાવી હતી. ફિઝ્યુટ મળતાં, તપાસ અમલદારે સગીર છોકરીની શોધમાં જુદી જુદી જગ્યાએ તપાસ કરી, અને તે દરમિયાન, સંબંધિત સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધ્યા. ત્યારબાદ, આરોપી નં. ૧ અને સગીર પીડિતા અમરેલી જિલ્લામાંથી મળી આવ્યા હતા. પરિણામે તેઓને સુરત ખાતે મેડિકલ તપાસ માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા. ફિઝ્યુટમાં વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે આરોપી નં. ૨ એ આરોપી નં. ૧ ને પીડિતા સાથે નાસી જવામાં મદદ કરી હતી. એવું પણ જણાવવામાં આવ્યું છે કે આરોપી નં. ૩ એ આરોપી નં.

૧ ને માહિતી પૂરી પાડી હતી અને આરોપી નં. ૪ અને ૫ તેમના લગ્ન સમયે હાજર રહ્યા હતા. આરોપી નં. ૬ એ તેમના લગ્નવિધિ કરાવ્યા હતા અને આરોપી નં. ૭ એ આરોપી નં. ૧ ને પીડિતા સાથે ભાગી જવામાં મદદ કરી હતી. વ્યવસાયે એડવોકેટ એવા આરોપી નં. ૮ એ, લગ્ન સમયે પીડિતા સગીર હતી તે પૂર્ણપણે જાણવા છતાં, આરોપી નં. ૧ સાથે તેના લગ્ન કરાવ્યા હતા તેમજ બનાવટી દસ્તાવેજો બનાવીને તેની નોંધણી કરાવવાની ગોઠવણ કરી હતી. આ હકીકતો પર, વધુ તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી અને તે પૂર્ણ થતાં, બાલ વિવાહ પ્રતિબંધ અધિનિયમ, ૨૦૦૬ ની કલમ ૪ અને ૫ સાથે વાંચતા ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૬૩, ૩૬૬, ૩૭૬, ૪૬૫, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૭૦, ૪૭૧, ૪૭૭ [એ], ૩૪૧, ૩૪૨ અને ૧૧૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે કેસ ચલાવવા માટે આરોપીઓ સામે ચાર્જશીટ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું.

૩. ટ્રાયલ વખતે, આરોપીઓએ ગુનો કબૂલ કર્યો ન હતો અને કેસ ચલાવવાની માંગણી કરી હતી. તેથી, પ્રોસિક્યુશને પુરાવા રજૂ કર્યા અને ટ્રાયલના અંતે, સેશન્સ કેસ નં. ૧૩૮/૨૦૦૨ માં વિદ્વાન પ્રિસાઇડિંગ ઓફિસર, જથા ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ, સુરતે તારીખ ૨૯ સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૫ ના હુકમ દ્વારા તમામ આરોપીઓને નિર્દોષ છોડી મૂક્યા હતા; જેને અહીં પડકારવામાં આવ્યો છે.

૪. અપીલકર્તા-રાજ્ય તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન એપીપી શ્રી ઋત્વિક ઓઝા; રેસ્પોન્ડન્ટ નં. ૧ થી ૪ માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી મનોજ એન. પોપટ; રેસ્પોન્ડન્ટ

નં. ૫, ૭ અને ૮ માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી તુલસી આર. સાવણી અને રેસ્પોન્ડન્ટ નં. ૬ માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી નિશાંત લાલકિયાને સાંભળ્યા.

૫. ફરિયાદપક્ષ/અપીલકર્તા તરફથી વિદ્વાન એપીપી શ્રી ઋત્વિક ઓઝા દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પુરતા દસ્તાવેજો રજૂ કરીને, ફરિયાદપક્ષ તરફથી સાક્ષીઓની તપાસ કરીને, તે સ્પષ્ટપણે સાબિત થયું હતું કે સગીર છોકરી, જેની જન્મ તારીખ શાળા છોડ્યાના પ્રમાણપત્ર નં. ૯૨ મુજબ ૨૮ જૂન ૧૯૮૪ હતી, તેને આરોપી નં. ૧ દ્વારા કાયદેસરના વાલીપણામાંથી આવા વાલીઓની સંમતિ વિના અપહરણ કરવામાં આવી હતી. પ્રાસિક્યુશને એ પણ સાબિત કર્યું છે કે આરોપી નં. ૧ એ સગીર છોકરીનું અપહરણ એવા ઈરાદાથી કર્યું હતું કે તેણીને તેની મરજી વિરુદ્ધ લગ્ન કરવા માટે મજબૂર કરવામાં આવે, અથવા તેણીને મજબૂર કરવામાં આવશે કે ગેરકાયદેસર સંભોગ માટે લલચાવવામાં આવશે તેવી શક્યતા હોવાની જાણ હોવા છતાં, અથવા તેણીને મજબૂર કરવામાં આવશે કે ગેરકાયદેસર સંભોગ માટે લલચાવવામાં આવશે તેવી શક્યતા હોવાની જાણ હોવા છતાં કર્યું હતું. જોકે, આરોપી નં. ૧ જાણતો હતો કે પીડિતા સગીર હતી, તેમ છતાં તેણે બળજબરીથી પીડિતા સાથે શારીરિક સંબંધ બાંધ્યો હતો. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે આરોપી નં. ૬ એ બાલ વિવાહ પ્રતિબંધ અધિનિયમ, ૨૦૦૬ ના જોગવાઈઓ વિરુદ્ધ લગ્નવિધિ કરાવીને આરોપી નં. ૧ સાથે સગીરના લગ્ન કરાવવામાં મદદગારી કરી હતી. આરોપી નં. ૮ પ્રેક્ટિસ કરતા એડવોકેટ છે, છતાં, આરોપી નં. ૧ ના લગ્ન માટે અને લગ્નની નોંધણી માટે તેમના દ્વારા ખોટી સલાહ આપવામાં આવી હતી, તેમના દ્વારા ખોટા દસ્તાવેજો

ઊભા કરવામાં આવ્યા હતા, અને તેથી, આઈ.પી.સી.ની કલમ ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૬૫, ૪૭૦, ૪૭૧ અને ૪૭૭ [એ] હેઠળનો ગુનો ફરિયાદપક્ષ દ્વારા સાબિત થયો હતો. આરોપી નં. ૨ થી ૫ પણ મદદગાર છે અને આરોપી નં. ૧ ના લગ્નવિધિમાં હાજર હતા, જોકે તેઓ જાણતા હતા કે પીડિતા સગીર હતી. તેમનામાંથી કોઈએ પોલીસને જાણ કરી ન હતી. રેડિયોલોજિસ્ટના રિપોર્ટ મુજબ, પીડિતા સગીર હતી અને મેડિકલ પુરાવા મુજબ, પીડિતા પર દુષ્કર્મ ગુજારવામાં આવ્યું હતું. આથી, પ્રાસિક્યુશને તમામ આરોપીઓ સામે મુકવામાં આવેલા આરોપો સફળતાપૂર્વક સાબિત કર્યા છે અને તેથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓના પુરાવા ન સ્વીકારીને અને તેઓને આરોપોમાંથી મુક્ત કરીને ગંભીર ભૂલ કરી છે. આથી, વિદ્વાન એપીપી દ્વારા આ અપીલ મંજૂર કરીને સેશન્સ કેસ નં. ૧૩૮/૨૦૦૨ માં વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલ તારીખ ૨૯ સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૫ ના આક્ષેપિત ચુકાદા અને હુકમને રદ કરવા અને તમામ સામાવાળાને નિર્દોષ જાહેર કરવાના હુકમને સેટ-અસાઈડ કરવા વિનંતી કરવામાં આવી હતી.

૬. તેનાથી વિપરીત, સામાવાળા નં. ૫, ૭ અને ૮ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી તુલસી આર. સાવણીએ રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે ફરિયાદપક્ષના પુરાવાનું યોગ્ય રીતે મૂલ્યાંકન કર્યું છે અને ગુનામાંથી નિર્દોષ છુટકારાના નિષ્કર્ષ પર આવ્યા છે. આરોપીઓને નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી નથી. ફરિયાદપક્ષ તેની બહેનના કાયદેસરના વાલીપણામાંથી સગીર છોકરીનું અપહરણ કરવા બદલ અને

આઈ.પી.સી.ની કલમ ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૬૫, ૪૭૦, ૪૭૧, ૪૭૭ [એ] હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે આરોપીઓ સામે પોતાનો કેસ વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવામાં સ્પષ્ટપણે નિષ્ફળ ગયું છે. ફરિયાદ પણ ત્રણ દિવસ મોડી નોંધાઈ છે અને આ વિલંબ માટે કોઈ સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી નથી. ફરિયાદી અને ભોગ બનનારની જુબાનીમાં અનેક વિરોધાભાષો છે, કારણ કે ફરિયાદીને બનાવ વિશે કોઈ વિચાર કે વ્યક્તિગત જ્ઞાન નથી. પીડિતાએ પોતે આરોપી નં. ૧ ને પોતાની સાથે ભાગી જવા અને તે રીતે લગ્નજીવનમાં પ્રવેશવા માટે ઉશ્કેર્યો હતો. પીડિતાની જન્મ તારીખનો કે મેડિકલ પુરાવાનો કોઈ નક્કર પુરાવો ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી. જો તેના પર કોઈ બળજબરી કરવામાં આવી હોય તો તેણે ક્યારેય કોઈની મદદ લેવાનો કે પોલીસને જાણ કરવાનો પ્રયાસ પણ કર્યો ન હતો. શાળા છોડ્યાના પ્રમાણપત્રમાં દર્શાવેલ જન્મ તારીખ પીડિતાની ચોક્કસ જન્મ તારીખ સાબિત કરવા માટે વિશ્વાસપાત્ર પુરાવો કહી શકાય નહીં. કોઈ બનાવટી દસ્તાવેજ બનાવવામાં આરોપી નં. ૧ અને પીડિતાને અપહરણ કરવામાં કે મદદગારી કરવામાં આરોપી નં. ૫, ૭ અને ૮ સામે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા કોઈ પુરાવા રજૂ કરવામાં આવ્યા નથી. પીડિતાની જુબાની પણ તેના પોલીસ નિવેદનથી વિપરીત છે. આરોપી નં. ૫ અને ૭ એ આરોપી નં. ૧ ને પીડિતાનું અપહરણ કરવામાં મદદ કરી હોવાનું સાબિત કરતા કોઈ સાક્ષીઓની ફરિયાદપક્ષ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી ન હતી. આરોપી નં. ૭ આરોપી નં. ૧ ના લગ્નવિધિમાં ક્યારેય હાજર ન હતો, અને તેથી, તેમણે અપીલ ફગાવી દેવા અને

તે દ્વારા આરોપી નં. ૫, ૭ અને ૮ ના સંદર્ભમાં વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલ હુકમને બહાલ રાખવા વિનંતી કરી હતી.

૭. સામાવાળા નં. ૬ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી નિશાંત લાલકિયાએ વિદ્વાન વકીલ શ્રી તુલસી આર. સાવણી દ્વારા આરોપી નં. ૫, ૭ અને ૮ વતી રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલોને મુખ્યત્વે અપનાવી હતી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે આરોપી નં. ૬ સામે એવો કોઈ પુરાવો નથી કે તે આરોપી નં. ૧ સાથે પીડિતાના લગ્નવિધિમાં હાજર હતો. ગોર મહારાજ તરીકે આરોપી નં. ૬ દ્વારા કોઈ લગ્નવિધિ કરાવવામાં આવી ન હતી. આરોપી નં. ૬ સામે જે પણ આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા છે તે અસ્પષ્ટ અને અપ્રાarelevant છે અને ફરિયાદપક્ષ આરોપી નં. ૬ સામેના આરોપો સાબિત કરવામાં સખત રીતે નિષ્ફળ ગયું છે. વિદ્વાન વકીલ શ્રી લાલકિયાના જણાવ્યા મુજબ, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ, આરોપી નં. ૬ સામે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓની સંપૂર્ણ ચકાસણી કર્યા પછી, યોગ્ય નિષ્કર્ષ પર આવ્યા છે અને તે રીતે તેને આરોપોમાંથી યોગ્ય રીતે મુક્ત કર્યો છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ આક્ષેપિત ચુકાદો અને હુકમ તદ્દન કાયદેસર, યોગ્ય છે અને આ કોર્ટ દ્વારા કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી. આથી, તેમણે અપીલ ફગાવી દેવા વિનંતી કરી હતી.

૮. કેસ, સંબંધિત સામાવાળાઓ માટે ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટો અને ફરિયાદપક્ષ માટેના વિદ્વાન એપીપી દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો પર વિચારણા કર્યા પછી, સૌ પ્રથમ, જ્યારે આરોપીઓ આઈ.પી.સી.ની કલમ ૩૬૧, ૩૬૬, ૩૭૬ હેઠળના આરોપોનો સામનો કરી રહ્યા હોય, ત્યારે

ફરિયાદપક્ષ કલમ ૩૬૧ ના નીચેના ઘટકો સાબિત કરવા માટે બંધાયેલું છે, જે આ પ્રમાણે છે—

[એ] અપહરણ કરાયેલ વ્યક્તિ પુરૂષ હોય તો ૧૬ વર્ષથી ઓછી અથવા સ્ત્રી હોય તો ૧૮ વર્ષથી ઓછી વયની, અથવા અસ્થિર મગજની હતી;

[બી] અપહરણ કરાયેલ વ્યક્તિ કાયદેસરના વાલીપણાની સંભાળમાં હતી;

[સી] આરોપીએ આઈપી વ્યક્તિને આવી સંભાળમાંથી લઈ લીધી અથવા લલચાવી; અને

[ડી] આરોપીએ કાયદેસરના વાલીની સંમતિ વિના તેમ કર્યું.

૯. આઈ.પી.સી.ની કલમ ૩૬૩ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા ગુનો સાબિત થવા પર આરોપીને આપવામાં આવતી શિક્ષાની જોગવાઈ કરે છે, જે સાત વર્ષ સુધીની મુદત માટે ગમે તે પ્રકારની કેદની હોઈ શકે છે અને દંડને પણ પાત્ર રહેશે. જ્યારે, આઈ.પી.સી.ની કલમ ૩૬૬ હેઠળ ગુનો બનવા માટે, ફરિયાદપક્ષ માટે નીચેના ઘટકો સાબિત કરવા તેટલા જ જરૂરી છે, એટલે કે,

[એ] આરોપીએ ફિર્દોગને કોઈપણ સ્થળેથી જવા માટે પ્રેરી અથવા બળજબરીથી મજબૂર કરી;

[બી] આવી પ્રેરણા કપટપૂર્ણ સાધનો દ્વારા હતી;

[સી] આવું અપહરણ એવા ઈરાદાથી થયું હતું કે ફિ ફરિયાદીને ગેરકાયદેસર સંભોગ માટે લલચાવી શકાય;

[ડી] આરોપી જાણતો હતો કે તેણીના અપહરણના પરિણામે ફિ ફરિયાદીને ગેરકાયદેસર સંભોગ માટે લલચાવવામાં આવે તેવી શક્યતા છે.

૧૦. આઈ.પી.સી.ની કલમ ૩૬૧ હેઠળ, ૧૮ વર્ષથી ઓછી વયની સગીર છોકરીને કાયદેસરના વાલીની સંમતિ વિના, કાયદેસરના વાલીપણામાંથી ખરેખર લઈ લેવામાં આવે તે જ ક્ષણે અપહરણનો ગુનો પૂર્ણ થઈ જશે. પીડિતા છોકરી ત્યારબાદ નાસી જશે તેવી ધારણા પણ આરોપીને અપહરણના ગુનામાંથી મુક્ત કરશે નહીં. જ્યારે, આઈ.પી.સી.ની કલમ ૩૬૬ હેઠળ ગુનો બનવા માટે, ફરિયાદપક્ષ માટે એ સાબિત કરવું જરૂરી છે કે આરોપીએ ફિ ફરિયાદી-પીડિતાને કોઈપણ સ્થળેથી જવા માટે પ્રેરી અથવા બળજબરીથી મજબૂર કરી, આવી પ્રેરણા કપટપૂર્ણ સાધનો દ્વારા હતી, આવું અપહરણ એવા ઈરાદાથી થયું હતું કે ફિ ફરિયાદીને ગેરકાયદેસર સંભોગ માટે લલચાવી શકાય અને/અથવા આરોપી જાણતો હતો કે તેણીના અપહરણના પરિણામે ફિ ફરિયાદીને ગેરકાયદેસર સંભોગ માટે લલચાવવામાં આવે તેવી શક્યતા છે. માત્ર અપહરણ કરવાથી આરોપી આ ફોજદારી કલમના વ્યાપ હેઠળ આવતો નથી. આઈ.પી.સી.ની કલમ ૩૬૬ હેઠળના આરોપ સંબંધે, માત્ર સ્ત્રીનું અપહરણ કરવામાં આવ્યું હતું તેવું તારણ પૂરતું નથી, તે વધુમાં સાબિત થવું જોઈએ કે આરોપીએ સ્ત્રીનું અપહરણ એવા ઈરાદાથી કર્યું હતું કે તેણીને કોઈપણ વ્યક્તિ સાથે લગ્ન કરવા માટે મજબૂર કરવામાં આવે, અથવા તેણીને મજબૂર કરવામાં આવશે તેવી શક્યતા હોવાની જાણ હોવા છતાં અથવા તેણીને મજબૂર કરવામાં આવે કે ગેરકાયદેસર સંભોગ માટે લલચાવવામાં આવે અથવા સાબિત કરે છે કે અપહરણ આઈ.પી.સી.ની

કલમ ૩૬૬ માં દર્શાવેલ હેતુ માટે છે, કોર્ટ આરોપીને દોષિત ઠેરવી શકે નહીં અને આઈ.પી.સી.ની કલમ ૩૬૬ હેઠળ તેને શિક્ષા કરી શકે નહીં.

૧૦.૧ વિનોદ ચતુર્વેદી વિ. સ્ટેટ ઓફ એમ.પી., એ.આઈ.આર. ૧૯૮૪ એસ.સી. ૯૧૧ ના કેસમાં, એક આરોપીના કહેવાથી પીડિતા તેના ઘરની અંદર ગઈ અને એક ગામમાં જૂથ સાથે જવા માટે યોગ્ય કપડાં પહેરીને આવી. ત્યારબાદ પીડિતાની હત્યા કરવામાં આવી હતી. પરંતુ આ પીડિતાને લઈ જવાનું કૃત્ય પાછળથી પીડિતા સાથે જે બન્યું તેની સાથે અસંબંધિત હતું. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે આરોપી દોષિત નથી.

૧૧. કલમ ૩૬૧ માં આવતા "પુરૂષ હોય તો સોળ વર્ષથી ઓછી, અથવા સ્ત્રી હોય તો અઠાર વર્ષથી ઓછી વયના" શબ્દોને ધ્યાનમાં લેતાં, ઉંમરના પુરાવાનો પ્રશ્ન ખૂબ મહત્વ ધારણ કરે છે. સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા કલમ ૩૬૬ હેઠળના કેસમાં અવલોકન કર્યા મુજબ, પીડિતા છોકરીની ઉંમર ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ પરિબલ છે, ખાસ કરીને જ્યારે મેડિકલ પુરાવા મુજબ તેણી સંભોગથી ટેવાયેલી હોવાનું જણાય છે. ફરિયાદપક્ષ પીડિતા છોકરીની ઉંમર ૧૮ વર્ષથી ઓછી હતી તે સાબિત કરવા બંધાયેલું છે. ઉંમર નક્કી કરી શકાય તેવા કેટલાક આ પ્રમાણે છે:

[૧] દાંત,

[૨] હાડકાંનું ઓસિફિકેશન,

[૩] ઊંચાઈ અને વજન,

[૪] વિવિધ અન્ય ચિહ્નો.

જ્યારે વ્યક્તિગત રીતે વિચારવામાં આવે ત્યારે દરેક વ્યક્તિગત પરીક્ષણ પર ઓછો વિશ્વાસ મૂકવાનો હોય છે, પરંતુ તેમને એકસાથે લેવામાં આવે તો તે ઉંમર નક્કી કરવા માટેનો એક વાજબી રીતે વિશ્વાસપાત્ર માર્ગ પૂરો પાડી શકે છે. હાડકાંના એપિફાયસેસ પર આધારિત ઉંમર વિશેના મેડિકલ પુરાવા વૈજ્ઞાનિક પરીક્ષણ પર આધારિત છે અને સ્વીકાર્ય છે. પરંતુ, જો કોઈ પરસ્પર વિરોધી પુરાવા હોય દા.ત., મેડિકલ પુરાવા અને શાળાના પ્રમાણપત્રની નોંધ વચ્ચે વિરોધાભાસ હોય, તો ઉંમર અંગેની અનિશ્ચિતતાનો લાભ આરોપીને મળવો જોઈએ. છોકરીની ઉંમરનો એકમાત્ર નિર્ણાયક પુરાવો જન્મ પ્રમાણપત્ર હોઈ શકે છે, પરંતુ દુર્ભાગ્યે, આ દેશમાં, આવો દસ્તાવેજ સામાન્ય રીતે ઉપલબ્ધ હોતો નથી. કોર્ટે કે જ્યુરીએ જે વ્યક્તિની ઉંમર પ્રશ્નાસ્પદ છે તેની તમામ શારીરિક લાક્ષણિકતાઓની ચકાસણી કરવા પર બહાર આવતી તમામ હકીકતો અને સંજોગો પર, ઉપલબ્ધ હોઈ શકે તેવા મૌખિક સાક્ષી સાથે મળીને પોતાનું નિષ્કર્ષ આધારિત રાખવું પડે છે. વધુમાં, જ્યારે જન્મ પ્રમાણપત્ર અને મૌખિક પુરાવા શંકાસ્પદ હોય ત્યારે ઉંમર અંગે રેડિયોલોજિસ્ટનો અભિપ્રાય સ્વીકારવાનો રહે છે. ઉંમર અંગે રેડિયોલોજિસ્ટના ચોક્કસ અભિપ્રાયને અટકળોથી ભરેલા ગૂંચવણભર્યા પુરાવા પર રદ કરી શકાય નહીં. દિલ્હીના એક કેસમાં, દુષ્કર્મ અને અપહરણની પીડિતાની ઉંમર વિવાદમાં હતી. રેડિયોલોજિસ્ટે રિપોર્ટ આપ્યો હતો અને તે મુજબ પુરાવા આપ્યા હતા કે પીડિતા ૧૬ વર્ષથી ઓછી વયની હતી. પરંતુ પીડિતાના પિતાએ પુરાવામાં જણાવ્યું હતું કે તેમના લગ્ન ૪૫ વર્ષ પહેલા થયા હતા; પીડિતા તેમનું સૌથી નાનું સંતાન હતું; તેમને નવ બાળકો હતા જે

દરેક બે વર્ષના અંતરાલમાં જન્મ્યા હતા અને તમામ બાળકો તેમના લગ્નના ૨૦ વર્ષની અંદર જન્મ્યા હતા. તેથી, ગણતરી મુજબ, પીડિતાની ઉંમર ૨૫ વર્ષ હોવી જોઈતી હતી. જોકે, કોર્ટે પિતાના પુરાવા કરતા રેડિયોલોજિસ્ટના પુરાવાને પસંદ કર્યા, કારણ કે પીડિતાના પિતા નિરક્ષર હતા અને બે વર્ષનો દર્શાવેલ અંતરાલ દેખીતી રીતે અંદાજ આધારિત હતો. કોર્ટ દ્વારા છોકરી ૧૬ વર્ષથી ઓછી વયની હોવાનું જણાવાયું હતું.

૧૨. હવે, જો આપણે પ્રસ્તુત કેસમાં પીડિતાની ઉંમર તપાસીએ, તો એવું જણાય છે કે પ્રાસિક્યુશને આંક ૭૩ પર ડો. રોહિત બાબુભાઈ ભીગ્રાડિયાની તપાસ કરી છે જેમની સમક્ષ કતારગામ પોલીસ સ્ટેશનની એક મહિલા કોન્સ્ટેબલ દ્વારા પીડિતાને લાવવામાં આવી હતી. આ સાક્ષીની જુબાની મુજબ, જ્યારે પીડિતાને શારીરિક તપાસ માટે તેમની સમક્ષ લાવવામાં આવી ત્યારે તેઓ સુરતની સિવિલ હોસ્પિટલમાં મેડિકલ ઓફિસર તરીકે ફરજ બજાવતા હતા. પીડિતાએ આ ડોક્ટર સમક્ષ એવી હિસ્ટ્રી આપી હતી કે તેણે આશરે ત્રણ મહિના પહેલા પોતાની સંમતિથી બિપિન નામના વ્યક્તિ સાથે લગ્ન કર્યા હતા. આ સાક્ષીએ પીડિતાની ઉંમર નક્કી કરવા માટે તેને રેડિયોલોજિસ્ટ પાસે મોકલી હતી અને રેડિયોલોજિસ્ટના અભિપ્રાય મુજબ, પીડિતાની ઉંમર ૧૪ વર્ષથી વધુ અને ૧૬ વર્ષથી ઓછી હતી. સદર અભિપ્રાય આંક ૭૪ પર રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવ્યો છે. ફિર્માદીની ઉલટતપાસમાં, તેણે કબૂલ્યું છે કે પીડિતાને તેના માતાપિતા દ્વારા શાળામાં દાખલ કરવામાં આવી હતી. જ્યારે ફિર્માદ નોંધવામાં આવી ત્યારે તેની પાસે જન્મ તારીખનું પ્રમાણપત્ર હતું, જેની મૂળ નકલ પોલીસને સોંપવામાં આવી

હતી. એવું જણાય છે કે આંક ૪૮ ની ફિર્માદમાં, આંક ૯૨ થી રજૂ કરાયેલ જન્મ તારીખના પ્રમાણપત્રની ઝેરોક્ષ નકલ પોલીસને સોંપવાનો ખુલાસો જોવા મળે છે. આ સાક્ષીની જુબાની પરથી જણાય છે કે પીડિતાનું શાળા છોડ્યાનું પ્રમાણપત્ર પોલીસને સમયસર પહેલા સોંપવામાં આવ્યું હતું. પીડિતાના આંક ૪૯ પરના જન્મ તારીખના પ્રમાણપત્રમાં, તેની જન્મ તારીખ ૨૮ જૂન ૧૯૮૪ દર્શાવેલ છે અને ગુનાની તારીખ, ફરિયાદપક્ષ કેસ મુજબ ૨૫ માર્ચ ૨૦૦૦ છે, અને તેથી, એવું કહી શકાય કે ગુનો કરતી વખતે તેણીની ઉંમર આશરે ૧૫ વર્ષ અને ૯ મહિના હતી. એવું જણાય છે કે જન્મ તારીખના પ્રમાણપત્રમાં પીડિતાનું નામ પણ દર્શાવેલ છે. સામાન્ય ક્રમમાં, નવજાત બાળકના જન્મ પ્રમાણપત્રમાં નામ દેખાશે નહીં. ફરિયાદપક્ષ કેસ મુજબ, પીડિતાના ૬૬૬ દિવસે વિધિ પૂર્ણ કર્યા પછી, તેનું નામ જન્મ પ્રમાણપત્રમાં દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું. રેકૉર્ડ પર આવ્યું છે કે પીડિતાનો જન્મ એક નાના ગામમાં થયો હતો અને તેને તેની માતા દ્વારા શાળામાં દાખલ કરવામાં આવી હતી, અને તેથી, એવું કહી શકાય કે પીડિતાની ઉંમર તેની માતા દ્વારા ધારણા પર શાળા સત્તાવાળાઓને દર્શાવવામાં આવી હોઈ શકે છે. આંક ૭૪ પરના રેડિયોલોજિસ્ટના રિપોર્ટ મુજબ, તેની ઉંમર ૧૪ થી ૧૬ વર્ષની વચ્ચે દર્શાવવામાં આવી હતી, જોકે, આશ્ચર્યજનક રીતે, પ્રાસિક્યુશને અભિપ્રાય આપનાર સદર રેડિયોલોજિસ્ટની તપાસ કરવાનું પસંદ કર્યું નથી અને તેના જન્મનું આવું પ્રમાણપત્ર રજૂ કરીને સંતોષ માન્યો છે. આમ, પીડિતાની જન્મ તારીખ સંબંધે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા કોઈ સંતોષકારક પુરાવા રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા. જો આપણે રેડિયોલોજિસ્ટના અભિપ્રાયને સ્વીકારીએ, તો ઉંમર

કરતા બે વર્ષ વધુ કે ઓછીનો તફાવત ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે, અને આથી, ગુના સમયે પીડિતાની ઉંમર આશરે ૧૮ વર્ષ ગણી શકાય.

૧૩. હવે, બીજો પ્રશ્ન એ થશે કે શું પીડિતાને વાલીની સંમતિ વિના કાયદેસરના વાલીપણામાંથી લઈ જવામાં આવી હતી કે લલચાવવામાં આવી હતી. ફિર્મીદીએ પોતાની ઉલટતપાસમાં કબૂલ્યું છે કે પીડિતા તેની બહેન સાથે રહેતી હતી અને હીરા ઘસવાના કારખાનામાં કામ કરતી હતી. તે તેના કામના સ્થળેથી તેના રહેઠાણ સુધી સ્વતંત્ર રીતે આવ-જા કરતી હતી. તે તેની બહેન મધુબેનના વાલીપણા હેઠળ કાયમી ધોરણે ન હતી. આ સૂચવે છે કે આરોપી દ્વારા મધુબેનના કાયદેસરના વાલીપણામાંથી તેણીને લઈ જવામાં આવી ન હતી કે લલચાવવામાં આવી ન હતી. પીડિતાની ઉલટતપાસ પરથી રેકૉર્ડ પર એ પણ આવ્યું છે કે આરોપી નં. ૧ એ તેને લગ્ન કરવા માટે ક્યારેય કહ્યું ન હતું. તારીખ ૨૬ જૂન ૨૦૦૦ ના રોજ પોલીસ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા પીડિતાના નિવેદનમાંથી પસાર થવું જરૂરી બનશે, જેને કોર્ટ સમક્ષ તપાસ અમલદારે પણ પોતાની મુખ્ય તપાસમાં સમર્થન આપ્યું છે. પીડિતાએ તેના નિવેદનમાં જણાવ્યું છે કે તે બિપિન નાનાલાલ જાનીના સંપર્કમાં આવી હતી અને તેઓ બંને ફેક્ટરી પરિસરમાં અવારનવાર મળતા હતા જ્યાં તે પણ કામ કરતી હતી. તેમના પ્રેમ સંબંધની જાણ તેની બહેન અને બનેલીને થઈ ગઈ હતી. તેણી પોતે અને આરોપી નં. ૧ રમેશભાઈ ધોળકિયા અને ભુપ endra મકવાણાના રહેઠાણે તેમની સાથે બેઠક કરી હતી. પીડિતાએ તેની ઉલટતપાસમાં એ પણ કબૂલ્યું છે કે ૫ થી ૬ વર્ષથી તે તેની મોટી બહેન મધુબેન અને બનેલી દિલીપભાઈ સાથે રહેતી હતી.

તેઓ દ્વારા તેને હીરા ઘસવાના વ્યવસાયમાં જોડાવા માટે મજબૂર કરવામાં આવી હતી, જોકે તેનું સ્વાસ્થ્ય તેને પરવાનગી આપતું ન હતું. તેની બહેન અને પરિવારના અન્ય સભ્યો દ્વારા તેને આપવામાં આવતા નિત્યના ત્રાસ અને ફૂરતાને કારણે તે તેનાથી કંટાળી ગઈ હતી અને તેને લાગતું હતું કે તે ઘરમાં સુરક્ષિત રહેશે નહીં કે ખુશ રહેશે નહીં. જે છોકરા સાથે તેની સગાઈ નક્કી થઈ હતી તે તેને નાપસંદ હતો, છતાં, પરિવારના સભ્યો દ્વારા તેના પર તે જ છોકરા સાથે લગ્ન કરવા માટે દબાણ કરવામાં આવતું હતું જેની સાથે તે લગ્ન કરવા ઈચ્છતી ન હતી. તેણી હીરા ઘસવાના વ્યવસાયમાં જોડાયેલી હોવાથી જ્યાં આરોપી નં. ૧ પણ નોકરી કરતો હતો અને તેઓને સંતોષ હતો કે જો તેઓ એકબીજા સાથે જોડાશે તો તેઓ ખુશ રહેશે, આથી, તેણે આરોપી નં. ૧ ને જાણ કરી કે તે તેની બહેન અને પરિવારના અન્ય સભ્યો દ્વારા કરવામાં આવતા ખરાબ વર્તનથી પીડાઈ રહી છે, અને તેથી, તેણે તેની સાથે ભાગીને લગ્ન કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો. આરોપી નં. ૧ એ તેને થોડો સમય રાહ જોવા કહ્યું હતું, કારણ કે પીડિતા દ્વારા કરવામાં આવેલ પ્રસ્તાવ તેને સ્વીકાર્ય ન હતો, પરંતુ, તે કંટાળી ગઈ હતી અને આરોપી નં. ૧ ને તેની સાથે લગ્ન કરવા માટે અવારનવાર વિનંતીઓ કરતી હતી. તેણી દ્વારા અવારનવાર વિનંતીઓ કરવા છતાં, તેને આરોપી નં. ૧ દ્વારા ચોક્કસ સમય સુધી રાહ જોવાનું કહેવામાં આવ્યું હતું અને એડવોકેટ સાથે મુદ્દાની ચર્ચા કર્યા પછી, તે ભવિષ્યના પગલાં નક્કી કરશે. તેણે તેના નિવેદનમાં વધુમાં જણાવ્યું છે કે તારીખ ૨૧ માર્ચ ૨૦૦૦ ના રોજ, તે કંટાળી ગઈ હતી અને આરોપી નં. ૨ ના રહેઠાણે આરોપી નં. ૧ સાથે બેઠક કરી

હતી. તેણે આરોપી નં. ૨ ની હાજરીમાં આરોપી નં. ૧ ને વિનંતી કરી કે તે તેને તેના રહેઠાણેથી પોતાની સાથે લઈ જાય કારણ કે તે રડી રહી હતી. આરોપી નં. ૨ પીડિતાને તેના રહેઠાણે પહોંચાડવા માટે સાથે ગયો હતો. પીડિતાએ આરોપી નં. ૨ ને પણ વિનંતી કરી હતી કે આ વાત તેની બહેનને ન જણાવે કારણ કે તે આરોપી નં. ૧ સાથે ભાગી જવા માંગે છે. તેણે તેના નિવેદનમાં વધુમાં જણાવ્યું છે કે તારીખ ૨૩ માર્ચ ૨૦૦૦ ના રોજ, આરોપી નં. ૧ એ જણાવ્યું કે જો તેને તેના પર વિશ્વાસ હોય અને તેની સાથે કાયમી ધોરણે રહેવા માંગતી હોય, તો લગ્ન એ જ એકમાત્ર ઉકેલ છે, અને ત્યારબાદ, તે તેને તેની સાથે રાખી શકે છે. એડવોકેટ એટલે કે આરોપી નં. ૮ દ્વારા આપવામાં આવેલી સલાહ મુજબ, તેની ઉંમર ૧૮ વર્ષ કે તેથી વધુ હોવી જોઈએ અને લગ્ન મેળવવા માટે, શાળા છોડ્યાના પ્રમાણપત્રની જરૂર હતી. તેણી પાસે તેની જન્મ તારીખ દર્શાવતું શાળા છોડ્યાનું પ્રમાણપત્ર ન હોવાથી, તેણે આરોપી નં. ૧ ને તે મુજબ જાણ કરી, અને તેથી, તેને તેની જન્મ તારીખ જાહેર કરતું સોગંદનામું કરવાની સલાહ આપવામાં આવી. ત્યારબાદ, એડવોકેટ એટલે કે આરોપી નં. ૮ ની મદદથી, તેના સિક્કા સાથે એક્ઝિયુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા યોગ્ય રીતે સમર્થિત તેણીની સહી હેઠળ એક સોગંદનામું કરવામાં આવ્યું હતું. ત્યારબાદ, શાહપુર ખાતેના ગોર મહારાજ પાસેથી લગ્ન નોંધણી અંગેનું ફોર્મ મેળવ્યા પછી, તે ભરવામાં આવ્યું હતું અને ગોર મહારાજને વિનંતી કરવા પર, તેઓ દ્વારા ગોર મહારાજની સહી મેળવવામાં આવી હતી અને તેમના લગ્ન લગ્ન રજિસ્ટ્રારની કચેરીમાં નોંધાયા હતા. ચોક્કસપણે, કોર્ટ સમક્ષની જુબાનીમાં પીડિતાએ પોલીસ નિવેદનમાં જણાવેલ

વાર્તા કરતાં અલગ વાર્તા જણાવી છે. પીડિતાની જુબાની તેના નિવેદનથી તદ્દન વિપરીત છે. આથી, આરોપી નં. ૧ અને અન્ય આરોપીઓ સામે જે પણ આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા છે તેને પોલીસ સમક્ષના તેના નિવેદનથી સમર્થન મળતું નથી. પીડિતાના પુરાવા અને તપાસ અમલદાર દ્વારા માન્ય રાખવામાં આવેલા નિવેદન પરથી જણાય છે કે પીડિતા આરોપી નં. ૧ ના પ્રેમમાં હતી અને તેણે પોતે જ આરોપી નં. ૧ ને ભાગીને લગ્ન કરવા માટે વિનંતી કરી હતી. રેકૉર્ડ પર એવું સૂચવતો કોઈ પુરાવો ઉપલબ્ધ નથી કે આરોપી નં. ૧ એ ક્યારેય ભાગીને લગ્ન કરવા માટે વિનંતી કરી હોય કે વાલીની સંમતિ વિના કાયદેસરના વાલીપણામાંથી તેણીને ક્યારેય લલચાવી હોય. તેનાથી વિપરીત, એવું જણાય છે કે પીડિતા તેની મોટી બહેન મધુબેનના સતત દબાણ હેઠળ હતી અને તેથી તેણે આરોપીઓ વિરુદ્ધ જુબાની આપી હતી જે વિશ્વાસપાત્ર જણાતી નથી કે વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરતી નથી, કારણ કે તે તેના પોલીસ નિવેદનથી તદ્દન વિપરીત છે. ડોક્ટર સમક્ષ પણ પીડિતાએ હિસ્ટ્રી આપી હતી કે તે સંમતિથી આરોપી નં. ૧ સાથે ગઈ હતી. આ તમામ હકીકતો અને પુરાવા સૂચવે છે કે તેણીનું અપહરણ કરવામાં આવ્યું ન હતું કે ભગાડી જવામાં આવી ન હતી કે આરોપી નં. ૧ દ્વારા ઉશ્કેરવામાં પણ આવી ન હતી, પરંતુ તે પોતે જ હતી જેણે આરોપી નં. ૧ સાથે ભાગી જવાની અને ત્યારબાદ તેની સાથે લગ્ન કરવાની પોતાની ઈચ્છા વ્યક્ત કરી હતી, અને તેથી, આરોપી નં. ૧ સામે આઈ.પી.સી.ની કલમ ૩૬૩ અથવા ૩૬૬ હેઠળનો ગુનો સાબિત થતો નથી. ફરિયાદપક્ષ એ સાબિત કરવામાં પણ નિષ્ફળ ગયું છે કે આરોપી નં. ૨, ૩, ૪ અને ૭ પીડિતાનું અપહરણ કરવાના કે આરોપી

નં. ૧ સાથે તેના લગ્ન કરાવવાના ગુનામાં મદદગાર હતા, અને તેથી, તેઓ ગુનામાં સંકળાયેલા હોઈ શકે નહીં.

૧૪. હવે, જો આપણે આરોપીને આઈ.પી.સી.ની કલમ ૩૭૬ હેઠળ સાંકળતા ફરિયાદપક્ષના પુરાવાઓ પર વિચાર કરીએ, તો પીડિતાએ પોતાની જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે તે આરોપી નં. ૧ સાથે હતી. પીડિતાની જુબાની પરથી જણાય છે કે જુદી જુદી તારીખોએ જુદી જુદી જગ્યાએ, તે આરોપી નં. ૧ ની સાથે ગઈ હતી. ચોક્કસપણે, મુખ્ય તપાસમાં, તેણે જણાવ્યું છે કે તેની મરજી વિરુદ્ધ તેને આરોપી નં. ૧ સાથે શારીરિક સંબંધ બાંધવા માટે મજબૂર કરવામાં આવી હતી, પરંતુ હકીકત એ રહે છે કે તેણે મોટર વાહન બસમાં આરોપી નં. ૧ સાથે જુદી જુદી જગ્યાએ મુસાફરી કરી હતી અને તેઓ આરોપી નં. ૧ ના સગા-સંબંધીઓના રહેઠાણે જુદી જુદી જગ્યાએ રોકાયા હતા. તેણે આરોપી નં. ૧ ના સગા-સંબંધીઓ કે પડોશીઓને ક્યારેય એવી ફિર્માદ કરી ન હતી કે તેને તેની સાથે શારીરિક સંબંધ બાંધવા માટે મજબૂર કરવામાં આવી હતી. આ સાબિત કરશે કે તે આરોપી નં. ૧ સાથે શારીરિક સંબંધ બાંધવામાં સંમતિ આપનાર પક્ષકાર હતી. જન્મ તારીખના પ્રમાણપત્ર મુજબ પીડિતાની ઉંમર ૧૫ વર્ષ અને ૯ મહિનાથી વધુ એટલે કે આશરે ૧૬ વર્ષ હતી. તેણીની જુબાની અને વર્તનને ધ્યાનમાં લેતાં, ક્યાંય પણ એવું જણાતું નથી કે આરોપી નં. ૧ દ્વારા પીડિતા પર કોઈ બળજબરીપૂર્વક દુષ્કર્મ આચરવામાં આવ્યું હતું. જો આપણે મેડિકલ પુરાવા જોઈએ, તો રેકૉર્ડ પર એવું કશુંય નથી જે સૂચવે કે તેની સાથે બળજબરીથી કોઈ દુષ્કર્મ આચરવામાં આવ્યું હતું કારણ કે પીડિતાની મેડિકલ તપાસ દરમિયાન

કોઈ આંતરિક કે બાહ્ય ઇજાઓ મળી આવી ન હતી. રેકૉર્ડ પરથી જણાય છે કે પીડિતાના લગ્ન નોંધણીનું ફોર્મ આંક ૮૬ થી રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. પ્રાસિક્યુશને આંક ૮૫ પર જયેશકુમાર છગનલાલ ભટપોરિયાની તપાસ કરી છે જેઓ સુરત ખાતે લગ્ન રજિસ્ટ્રારની કચેરીમાં નોકરી કરતા હતા. આ સાક્ષીએ લગ્ન નોંધણી માટેનું ફોર્મ ભરવાની પ્રક્રિયા જણાવી છે. તેણે લગ્ન રજિસ્ટ્રારની સહી ઓળખી બતાવી છે. ઉલટતપાસમાં, તેણે કબૂલ્યું છે કે નોંધણી માટે લગ્નનું ફોર્મ રજૂ કરવા પર, કચેરી દ્વારા ફોર્મની વિગતોની કોઈ ચકાસણી કરવામાં આવી ન હતી. કોઈપણ વ્યક્તિ ફોર્મ ભર્યા પછી અને તેમાં વિગતો પૂરી પાડ્યા પછી તેને કચેરીમાં રજૂ કરી શકે છે. આ સાક્ષી પાસે એવો અભિપ્રાય આપવાની અપેક્ષા હતી કે આ ફોર્મ આંક ૮૩ પર આરોપી નં. ૧ અને પીડિતા દ્વારા સહી કરવામાં આવી હતી કારણ કે આ વ્યક્તિની હાજરીમાં કોઈ સહી કરવામાં આવી ન હતી. લગ્ન નોંધણી ફોર્મમાં પીડિતા તેમજ આરોપી નં. ૧ ની સહી હતી તે સાબિત કરવાની ફરિયાદપક્ષની ફરજ હતી. તપાસ અમલદાર દ્વારા નમૂનાની સહી તરીકે આરોપી નં. ૧ તેમજ પીડિતાની કોઈ સહી મેળવવામાં આવી ન હતી કે હસ્તલેખન નિષ્ણાત પાસેથી કોઈ નિષ્ણાત અભિપ્રાય મેળવવામાં આવ્યો ન હતો. તેથી, એ સાબિત થતું નથી કે લગ્ન નોંધણીના ફોર્મમાં પીડિતા તેમજ આરોપી નં. ૧ એ પોતાની સહીઓ કરી છે, કારણ કે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે આરોપી નં. ૮ એ છેતરપિંડી કરીને તે બંનેની સહી મેળવી હતી, તો ફરિયાદપક્ષ માટે દસ્તાવેજ આંક ૮૩ પર તેમની સહી સાબિત કરવી જરૂરી હતી. બનાવની તારીખ પહેલાં કોઈપણ સમયે આરોપી નં. ૧ દ્વારા

તેને પોતાની સાથે લગ્ન કરવા કે શારીરિક સંબંધ બાંધવા માટે મજબૂર કરવામાં આવી હોય તો પીડિતાએ પોલીસને ક્યારેય જાણ કરી ન હતી. ફરિયાદપક્ષ એ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે કે આરોપી નં. ૮ એ આઈ.પી.સી.ની કલમ ૧૧૪ સાથે વાંચતા કલમ ૪૬૫, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૭૦, ૪૭૧, ૪૭૭ [એ] હેઠળના આરોપ મુજબ કોઈ બોગસ દસ્તાવેજ બનાવ્યો છે કે કોઈ ગુનો કર્યો છે. પીડિતાએ તેની મુખ્ય તપાસમાં ચોક્કસપણે જણાવ્યું છે કે તેને આરોપી નં. ૧ દ્વારા જુદી જુદી જગ્યાએ લઈ જવામાં આવી હતી અને તેને એક રૂમમાં પૂરી રાખવામાં આવી હતી, પરંતુ કોર્ટ સમક્ષ તેની જુબાની પોલીસને આપેલા નિવેદનથી તદ્દન વિપરીત છે, અને તેથી, તેની જુબાની સ્વીકારી શકાય નહીં કે તેના પર વિશ્વાસ મૂકી શકાય નહીં. વાસ્તવમાં, જો તેને આરોપી નં. ૧ દ્વારા એક રૂમમાં પૂરી રાખવામાં આવી હોત, તો તે આસપાસ રહેતા કોઈપણ વ્યક્તિને કે પોલીસને ફિર્માદ કરી શકી હોત, પરંતુ તેણે આરોપી નં. ૧ સામે કોઈ ફરિયાદ કરી ન હતી. પીડિતા આરોપી નં. ૧ સાથે જુદી જુદી જગ્યાએ આશરે ત્રણ મહિના રહી હતી. પીડિતા દ્વારા મુખ્ય તપાસમાં જે પણ જુબાની આપવામાં આવી છે તેનાથી આઈ.પી.સી.ની કલમ ૩૪૧ અને ૩૪૨ ની જોગવાઈઓ આકર્ષાતી નથી. આરોપી નં. ૬ સામે કરવામાં આવેલા આક્ષેપો મુજબ, આરોપી નં. ૬ દ્વારા પીડિતાના લગ્ન આરોપી નં. ૧ સાથે કરાવવામાં આવ્યા હતા, પરંતુ કોર્ટ સમક્ષ આપવામાં આવેલી સમગ્ર જુબાનીમાં, તેણે એ જણાવ્યું નથી કે લગ્નવિધિ કોણે કરાવી હતી કે ગોર મહારાજ કોણ હતા. ચોક્કસપણે, તેણે કોર્ટ સમક્ષ કેટલાક આરોપીઓને ઓળખી બતાવ્યા છે, પરંતુ આનાથી એ સાબિત થતું નથી કે

બાકીના આરોપીઓ લગ્નવિધિમાં હાજર હતા. પીડિતા દ્વારા કરવામાં આવેલું માત્ર એટલું જ નિવેદન કે આરોપી નં. ૬ લગ્નવિધિમાં ગોર મહારાજ હતા તે સાબિત કરતું નથી કે લગ્ન આરોપી નં. ૬ દ્વારા કરાવવામાં આવ્યા હતા કારણ કે લગ્ન નોંધણી માટેનું ફોર્મ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા સાબિત કરવામાં આવ્યું ન હતું. ફરિયાદપક્ષ દ્વારા માત્ર પ્રમાણપત્રની ખરી નકલ રજૂ કરવામાં આવી હતી. જો લગ્નના ફોર્મમાં દર્શાવેલ નામ આરોપી નં. ૬ નું દર્શાવવામાં આવ્યું હોય, તો પણ તે પોતે સાબિત કરી શકતું નથી કે તે પીડિતાના આરોપી નં. ૧ સાથેના લગ્નમાં ગોર મહારાજ હતા. ફરિયાદપક્ષ દ્વારા એવો કોઈ પુરાવો રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી કે લગ્ન નોંધણીના ફોર્મમાં લગ્ન કરાવવામાં મદદ કરનાર આરોપી નં. ૬ ની સહી હતી. ફરિયાદપક્ષ લગ્નવિધિ સમયે સગીર છોકરી કે છોકરાની ઉંમર વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે. એવું જણાય છે કે લગ્ન નોંધણીના ફોર્મમાં પીડિતાની ઉંમર ૧૯ વર્ષ દર્શાવવામાં આવી હતી. આરોપી નં. ૬ એ સીઆરપીસીની કલમ ૩૧૩ હેઠળના તેના વધુ નિવેદનમાં ઇનકાર કર્યો છે કે ઉપરોક્ત લગ્નવિધિ તેના દ્વારા કરાવવામાં આવી હતી. એ વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત થતું નથી કે આરોપી નં. ૬ એ પીડિતા સગીર હતી તેવી જાણ હોવા છતાં લગ્ન કરાવ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષ એ સાબિત કરવામાં પણ નિષ્ફળ ગયું છે કે બાલ વિવાહ પ્રતિબંધ અધિનિયમ, ૨૦૦૬ ની કલમ ૪ અને ૫ હેઠળ કોઈ ગુનો આચરવામાં આવ્યો હતો. પીડિતાની જુબાનીએ પણ ટ્રાયલ કોર્ટમાં કોઈ વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કર્યો નથી. તેણે પોતે જ આરોપી નં. ૧ ને ભાગી જવા અને તેની સાથે લગ્ન કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો. ચોક્કસપણે, તેણે પોતાની ઉલટતપાસમાં

આ હકીકતનો ઇનકાર કર્યો છે, પરંતુ સંજોગો અલગ બાબત દર્શાવે છે. વધુમાં, પ્રાસિક્યુશને આંક ૭૧ પર એક મોહમ્મદ ઝુબેરની તપાસ કરી છે જે ટેક્સી પૂરી પાડવાનો વ્યવસાય ચલાવતો હતો. તેની જુબાની પરથી, એ સાબિત થતું નથી કે તેની ટેક્સીમાં પીડિતા અને આરોપી નં. ૧ બેઠા હતા. આ સાક્ષી હોસ્ટાઈલ જાહેર થયો છે, કારણ કે તેણે પોલીસ સમક્ષ આપેલા નિવેદનને સમર્થન આપ્યું નથી. અહીં, પીડિતાએ પોતાની મરજીથી તેની મોટી બહેનનું ઘર છોડી દીધું છે અને ઘર પાછા ફરવાનો કોઈ ઈરાદા ધરાવતી નથી, તેથી તેણીને તેના કાયદેસરના વાલીપણા હેઠળ ચાલુ રાખવામાં આવી હોવાનું માની શકાય નહીં. આવા કિસ્સાઓમાં, એવું કહી શકાય નહીં કે તેણીને તેની મોટી બહેનના કાયદેસરના વાલીપણામાંથી લઈ જવામાં આવી હતી કે લલચાવવામાં આવી હતી, જ્યારે પીડિતાએ તેને આપવામાં આવતા ખરાબ વર્તનના પરિણામે ઘર છોડી દીધું હોય અને આરોપીને મળીને તેની સાથે લગ્ન કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હોય અને તેની સાથે ગઈ હોય, ત્યારે એવું ઠરાવી શકાય નહીં કે તેણે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા આક્ષેપ કરાયા મુજબ કોઈ ગુનો કર્યો છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે તમામ આરોપી વ્યક્તિઓને નિર્દોષ છોડી મૂકતો કારણોસરનો હુકમ યોગ્ય રીતે પસાર કર્યો છે. આ કોર્ટ દ્વારા કોઈ ગેરકાયદેસરતા કે વિકૃતિ જણાઈ ન હોવાથી, કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી.

૧૫. પરિણામે, ક્રિમિનલ અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને તેને ફગાવી દેવામાં આવે છે. જામીન ખત રદ ગણાશે. આ કેસના આર એન્ડ પી ટ્રાયલ કોર્ટને પરત મોકલી આપવા.

(ન્યાયમૂર્તિ અનંત એસ. દવે)

(ન્યાયમૂર્તિ બી.એન. કારિયા)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.